

ТМ	Г. XXXVII	Бр. 2	Стр. 1035-1037	Ниш	април - јун	2013.
----	-----------	-------	----------------	-----	-------------	-------

Приказ
Примљено: 04. 03.2013.

Александра Костић

ПРИКАЗ ПРВЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ПОСВЕЋЕНЕ ПСИХОЛОШКОМ ИСТРАЖИВАЊУ ВРЕМЕНСКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ*

Време у тој мери прожима све аспекте нашег живота да нам се понекад чини сувишним да посебно истичемо његову природу, својства и карактер. Истовремено, изгледа да нисмо увек спремни да препознамо у којој мери став према времену снажно и дубоко одређује наш живот. Једна од кључних области у истраживању времена, у оквиру субјективне парадигме, јесте *временска перспектива*. Она представља индивидуално-когнитивни приступ прошлости, садашњости и будућности, који у великој мери дефинише начине доношења одлука и понашање особе. Временска перспектива се, дакле, огледа у релативном значају који појединац у својим мислима придаје прошлости, садашњости и будућности. Према теорији и тридесетогодишњим истраживањима Зимбарда и Бојда (Zimbardo & Boyd), Постоји шест главних временских перспектива: негативна прошлост, позитивна прошлост, хедонистичка садашњост, фаталистичка садашњост, будућност и трансцендентална будућност.

Учествовала сам у раду прве међународне конференције посвећене субјективном доживљају временске перспективе (*1st International Conference on Time Perspective*), која је одржана од 5. до 8. септембра 2012. године у Коимбри (Португалија). Конференцију су организовали Институт за когнитивну психологију, Универзитета у Коимбри и Институт за социјалну психологију, Универзитета у Лиону.

Радове је изложило око 260 учесника из 44 земље. Отворена су многобројна питања о примени теоријског концепта временске перспективе у клиничкој пракси, процесу едукације, социјалним интеракцијама, самоперцепцији. Пленарна предавања (4), усмене презентације (62), симпозијуми (13) и постер презентације (114) били су веома подстицајни за креирање будућних истраживања и прилика за транс-културалну сарадњу.

Радионичарска активност

Прва радионица је била фокусирана на проблем доживљавања времена код суицидалних особа али и на начине мењања њиховог доживљаја (Wessel van Beek). Циљ друге радионице био је да представи инструменте за

aleksandrakost@gmail.com

* *1st International Conference on Time Perspective*, 5th – 8th September 2012, Coimbra, Portugal.

анализу и оцену димензије „будућност“ код особа са облицима зависног понашања (Maria Paula Paixão & Cristina Esteves). Последња радионица имала је циљ да демонстрира неопходну интеракцију теорије и истраживања временске перспективе с једне, и клиничког рада са појединцима, паровима и породицама, с друге стране (Elena Kazakina).

Пленарна предавања

Philip Zimbardo, Stanford University, USA, Richard and Rosemary Sword: *Терапија уз помоћ временске перспективе: од теорије до клиничке праксе*. Основни теоријски концепт временске перспективе изложио је Зимбардо, као утемељивач овог концепта и конструктор инвентара за процену временске оријентације. Други део излагања (Richard и Rosemary Sword) био је посвећен коришћењу теорије временске перспективе у терапији анксиозних, депресивних и пацијената са пост-трауматским синдромом. Брачни пар терапеута (Sword) саопштио је своја позитивна искуства у лечењу пацијената са овом симптоматологијом, захваљујући примени новог терапијског метода заснованог на Зимбардовој теорији временске перспективе.

Jenefefer Husman, Arizona State University, USA: *Коришћење будућности да би били мотивисани у садашњости*. На основу десетогодишњих истраживања, Хасманова предлаже нови приступ концептуализацији временске димензије *будућност*, који омогућава успешнију примену овог модела у процесу учења.

Mark Savickas, Northeastern Ohio Medical University, USA: *Временска перспектива и каријера*. Изложено је уверење да субјективни доживљај времена обликује нашу каријеру. Због тога је временска перспектива најдистинктивнија карактеристика у већини теорија о развијању каријере и доношењу одлука, што се може огледати у доминантној оријентацији према будућности, у постојању многобројних планова и потреби за сталном едукацијом.

Willy Lens, University of Leuven, Belgium: *Временска перспектива као когнитивно-мотивациона варијабла*. У Ленсовој концептуализацији психолошког времена, индивидуалне разлике у погледу временске перспективе *садашњост* и *будућност*, произилазе из постављених циљева које прати извесна мотивација, али и мотивациона природа консеквенци. Људи науче да конкретизују своје генералне потребе и мотиве постављајући веома специфичне циљеве. Такви циљеви су одређени не само својим садржајем, већ и временском локализацијом. Људи који имају доминантну оријентацију према садашњости или оријентацију према блиској будућности, смештају своје циљеве у садашњост или блиску будућност. Други успевају да науче да своје планове, циљеве или пројекте локализују у даљој будућности.

Постер презентације

У свим истраживањима која су била приказана на овај начин, коришћен је *Зимбардов инвентар временске перспективе* (ZTPI, Zimbardo & Boyd, 1999). Биле су приметне разлике у избору доминантне временске перспективе код припадника различитих култура.

Постер презентација резултата нашег истраживања (Јасмина Недељковић, Факултет за правне и пословне студије „Др Лазар Вркатић“ и Александра Костић, Филозофски факултет у Нишу), *Трансцендентална будућност код студената српске националности* (The Transcendental Future in Serbian Students), изазвала је пажњу учесника конференције. Посебно им је

био интересantan налаз да је трансцендентална будућност била израженија код студената који су живели у мањим местима, као и код оних чије су мајке имале ниже образовање. Поставило се и питање у којој мери резултати истраживања могу бити дискутовани у оквиру онога што су Срби доживели у прошлости: бомбардовање, санкције, изолација, ратови. Понудили смо извесна објашњења која су се тичала социјалног амбијента у коме је био израђиван лични и социјални идентитет наших испитаника, укључујући и однос према времену, што је наишло на одобравање.

Током четири интензивна конференцијска дана, истраживачи су размењивали идеје, концепте, приступе, резултате истраживања у области психолошког доживљаја времена. Конференција је оцењена као веома успешна и постигнут је договор да се следећа одржи у Варшави, 2014. године.

У сагласности са истраживањима која су показала да различити доживљаји временских перспектива утичу на многе аспекте субјективног доживљаја благостања, звучи оптимистички закључак да се оптимално балансиран однос према времену може научити. Односи према компонентама прошлости, садашњости и будућности могу чинити равнотежну целину у сагласности са вредностима и преференцијама особе, али и са социјалним контекстом коме она припада.